

Звіт

про здійснення заходів щодо запобігання корупції
в Міністерстві освіти і науки України, затверджених розпорядженням Кабінету
Міністрів України від 5 жовтня 2016 р. № 803-р «Деякі питання запобігання
корупції в міністерствах, інших центральних органах виконавчої влади»,
до 09.06.2021

Спрощення процедури ліцензування освітньої діяльності закладів вищої освіти, переведення її в електронний формат

З метою дерегуляції ліцензійних умов прийнято постанову Кабінету Міністрів України від 24 березня 2021 р. № 365 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 30 грудня 2015 р. № 1187», якою затверджено нову редакцію Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності (далі – Ліцензійні умови). Набрання чинності відбудеться 20.06.2021.

Загальними новаціями у Ліцензійних умовах є дебюрократизація процесу ліцензування в рамках, дозволених законами України, та максимальне використання державних електронних реєстрів для отримання інформації про здобувачів ліцензій та ліцензіатів.

Ліцензійними умовами на рівні вищої освіти передбачено спрощення технологічних вимог для започаткування та провадження освітньої діяльності, зокрема у частинах навчально-методичного та інформаційного забезпечення. Також суттєво спрощено вимоги щодо матеріально-технічного забезпечення для наукових установ стосовно необхідної площі навчальних приміщень. У частині кадрового забезпечення на рівні вищої освіти для здобувачів ліцензії та ліцензіатів запроваджено єдину норму стосовно забезпечення освітніх компонентів, передбачених освітньою (освітніми) програмами на відповідному рівні вищої освіти, науково-педагогічними, педагогічними та/або науковими працівниками.

Одночасно з цим, з метою продовження процесу діджиталізації в освіті та створення єдиного електронного вікна для надання адміністративних послуг Міністерством освіти і науки України (далі – Міністерство) запроваджено надання послуг з отримання ліцензій на провадження освітньої діяльності, зокрема у сфері вищої освіти, в електронній формі через Єдину державну електронну базу з питань освіти (далі – ЄДЕБО).

Законом України «Про вищу освіту» вже передбачено, що здобувач ліцензії (ліцензіат) подає до органу ліцензування через ЄДЕБО заяву та документи, що підтверджують відповідність забезпечення освітнього процесу заявника ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти.

Наразі через модуль «Електронне ліцензування» ЄДЕБО запроваджено надання таких адміністративних послуг у сфері вищої освіти:

- отримання ліцензії (розширення провадження освітньої діяльності) у сфері вищої освіти;
- звуження провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти;
- анулювання ліцензій на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти;

- переоформлення ліцензій на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти у зв'язку з реорганізацією або зміною найменування, місцезнаходження закладу освіти;
- переоформлення ліцензій на провадження освітньої діяльності за рівнями вищої освіти та за освітніми програмами, що передбачають присвоєння професійних кваліфікацій з професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

Запровадження Міністерством електронного ліцензування не тільки дозволило суттєво спростити процедуру отримання адміністративних послуг щодо ліцензування освітньої діяльності, а й забезпечило абсолютну прозорість у наданні зазначених послуг.

Сприяння академічній доброчесності в Україні шляхом запровадження процедури перевірки дисертацій на відсутність/наявність академічного плагіату

Відповідно до етапу № 1 здійснення заходу наказом Міністерства від 04.07.2018 № 707 «Про затвердження Регламенту роботи Національного репозитарію академічних текстів», зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 23 липня 2018 р. за № 858/32310, затверджено Регламент Національного репозитарію академічних текстів (далі – Регламент).

Відповідно до етапу № 2 здійснення заходу щодо забезпечення громадянам можливості подання матеріалів про наявність академічного плагіату в дисертаціях в електронному вигляді з використанням ЕЦП через вебсайт Міністерства для прискорення розгляду наданих матеріалів по суті Міністерством здійснюється розгляд таких звернень у разі їх надходження на електронну адресу: ez@mon.gov.ua.

Відповідно до етапу № 3 здійснення заходу щодо розробки та затвердження ТЗ на створення та введення в експлуатацію Національного репозитарію академічних текстів (далі – НРАТ) наказом Міністерства «Деякі питання Національного репозитарію академічних текстів» від 19.10.2018 № 1140 було затверджено примірні технічні характеристики НРАТ та визначено Державній науковій установі «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації» забезпечити розроблення, затвердження та погодження з Міністерством ТЗ на виконання науково-дослідної роботи «Створення та забезпечення функціонування тестової експлуатації першої черги Національного репозитарію академічних текстів» та надіслати до Міністерства Примірник технічних характеристик НРАТ.

Відповідно до етапу № 4 здійснення заходу функціонує портал НРАТ (наразі розміщено за адресою <http://nrat.ukrintei.ua/>), котрий містить близько 320 тисяч академічних текстів, в тому числі понад 200 тисяч повних текстів, які можуть бути використані для проведення перевірки інших текстів на унікальність. При цьому НРАТ постійно доповнюється новими академічними текстами.

Згідно з пунктом 6 Положення про Національний репозитарій академічних текстів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 19 липня

2017 р. № 541 «Положення про Національний репозитарій академічних текстів», ресурси НРАТ є допоміжними засобами проведення для експертизи академічних текстів на плагіат. Відповідно до пункту 5 розділу I Регламенту ресурси НРАТ є допоміжним засобом для перевірки академічних текстів на наявність збігів текстових (літерних і цифрових символів) та графічних фрагментів і проведення експертизи на плагіат, у тому числі – академічний.

Згідно з наказом Міністерства від 25.10.2017 № 1421 розпорядником НРАТ є Державна наукова установа «Український інститут науково-технічної експертизи та інформації», котрою наразі виконується апробація модуля автоматичної взаємодії з інституціональними репозитаріями академічних текстів.

Відповідно до етапу № 5 щодо розробки, затвердження та імплементації ефективних правил і процедур з метою впровадження політики академічної доброчесності в Україні 06 березня 2019 р. затверджено постанову Кабінету Міністрів України № 167 «Про проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії». Цією постановою затверджено Порядок проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, який регулює питання присудження ступеня доктора філософії разовими спеціалізованими вченими радами закладів вищої освіти та наукових установ, встановлення вимог до рівня наукової кваліфікації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, утворення зазначених рад та скасування їх рішень. Передбачено, що виявлення Міністерством академічного плагіату у захищеній дисертації є підставою для позбавлення на два роки наукового керівника права участі у підготовці здобувачів, позбавлення голови та членів ради на два роки права участі в атестації здобувачів.

Водночас варто зауважити, що відповідно до статті 16 Закону України «Про вищу освіту» забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками закладів вищої освіти та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату, покладено на систему внутрішнього забезпечення якості закладів вищої освіти.

Порядок присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії розробляє Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти. У складі Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти утворено Комітет з питань етики та Апеляційний комітет, які розглядають питання академічного плагіату, звернення, заяви і скарги щодо діяльності та рішень спеціалізованих вчених рад і вносять відповідні подання до Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти.